

Nowe Skalmierzyce

Published on *Gmina i Miasto Nowe Skalmierzyce* (<https://noweskalmerzyce.pl>)

Home > Dwór w Chotowie

24 April 2012

Dwór w Chotowie

W młodości mnie one nie interesowały, bo co mi po tym, co było dawno, jeżeli obchodziła mnie tylko przyszłość. Dzisiaj czytam te pamiętniki chciwie, nauczony jaką wartość mają nazwy miejscowości, zakręty drogi, pagórki i promy na rzece. Jak bardzo trzeba cenić prowincję i dom, i daty, i ślad minionych ludzi.

Czesław Miłosz: „Mój dziadek Zygmunt Kunat”

А[?] jest dwór polski a - taki napis mógłby z powodzeniem znajdować się na fasadzie rezydencji w Chotowie, prezentuje ona bowiem typowe cechy dla szlacheckiej siedziby. Nie wiemy dokładnie kiedy nasz dwór powstał, lecz jego styl i konstrukcja świadczą, że zapewne było to w połowie XIX wieku, czyli czasu niezwykle trudnego dla całego narodu. W okresie zaborów istotną rolę w polskim społeczeństwie odgrywała szlachta. To w jej rękach spoczywał obowiązek pielęgnowania kultury czy radzenia sobie w ciężkich realiach utraconej niepodległości. Właściciele Chotowa byli żywo zaangażowani w działalność patriotyczną. Warto wiedzieć, że to tuż przy dworskim parku przebiegała granica pomiędzy cesarstwami pruskim a rosyjskim. Dzieje samej wsi są jednak znacznie

starsze niż XIX wiek, bowiem pierwsza wzmianka na kartach historii pojawia się już w 1403 roku. Na przestrzeni lat władały nią takie rody jak Wyganowscy, Węgierscy czy Niemojowscy. W 1668 roku istniał już stary dwór należący do Zofii i Jadwigi Rossowskich. Dzięki przeprowadzonej wizji majątku w 1721 roku wiemy jak wyglądało wówczas całe założenie. "(...) *Budynek pochylony, do połowy w ziemię wlaź, tylko co nie upadnie; przykrycie na nim złe, tylko same dziury. (...) Dwór alias chałupa o sionce małej i izbie, na szerz i wdłuż 6 łokci mająca. Z tej izby komora o dwojgu drzwi, poszyciem nakryta; piec i komin w tym budynku prostej, chłopskiej roboty. (...)* A jak widać z opisu stan posiadłości pozostawiał wiele do życzenia, także została ona ostatecznie rozebrana. Kontynuatorem tradycji dworu w tym miejscu jest obecny budynek liczący sobie ponad 150 lat. Otoczony parkiem krajobrazowym z II połowy XVIII wieku tworzy harmonijną całość z naturą.

Założenie dworskie poprzedzone jest stylizowaną bramą, a ta: *wciąż otwarta przechodniom ogłasza, że gościnna i wszystkich w gościnę zaprasza* A - jak pisał zresztą Adam Mickiewicz w wiekopomnym Panu Tadeuszu. Przed front rezydencji prowadzi aleja grabowa zakończona owalnym trawnikiem tworzącym tzw. court d'honneur - dziedziniec honorowy. To pod niego zajeżdżano paradnie powozami. Jak przystało na ziemiańską siedzibę wejście poprzedzone jest czterokolumnowym portykiem w tzw. porządku A zwieńczonym trójkątnym frontonem w którego tympanonie znajduje się niewielkie okienko. Początkowo nie była to zbyt duża posiadłość, lecz zmieniło się to podczas jej rozbudowy przeprowadzonej w latach 20. XX wieku o piętrowe skrzydło zachodnie i parterowy aneks wschodni mieszczący kuchnię. Właścicielami dworu była wówczas wielce zasłużona dla regionu i Ojczyzny rodzina Niemojowskich ze Śliwnik. Jeszcze przed wykonaniem tych prac Waldemar Schilling, ostrowski fotograf, wykonał najstarsze znane nam zdjęcie rezydencji, wydane zresztą w formie pocztówki. Widać na nim aleję prowadzącą do dworu, który prześwituje na końcu szpaleru drzew. Ganek był wówczas porośnięty bujną roślinnością. W 1935 roku Chotów przeszedł w ręce Cybulskich, którzy jeszcze nie wiedzieli, że za kilka lat przeżyją tutaj prawdziwy horror. Idylla zakończyła się wraz z wybuchem II wojny światowej. Pierwszych represji rodzina właścicieli dworu doznała ze strony Niemców. Witold Cybulski zostaje aresztowany, lecz dzięki licznym kontaktom Jana Pętkowskiego z pobliskiej rezydencji w Śmiłowie udaje się go wyciągnąć z więzienia. Kolejne lata przyniosły dalsze zwalczanie ziemian, jak i całej kultury z nimi związanej, przez nowe władze. Na mocy dekretu PKWN o reformie rolnej z 1944 roku usunięto siłą dawnych właścicieli. Praktycznie dla wszystkich majątków oznaczało to powolną degradację. Taki los spotkał dwory w pobliskim Śmiłowie, Sulistawicach, Żydowie, pałac w Śliwnikach, Głóskach jak i tysiące podobnych w całym kraju. Cybulscy zostali wyrzuceni ze swojego domu i zabroniono im tutaj wracać, a posiadłość

ziemska w Chotowie zaczęła pełnić funkcję mieszkalną dla wielu rodzin. Dokonały się wtedy niewyobrażalne zniszczenia poprzez celową dewastację wnętrza jak i nieubłagane działanie czasu. Nieremontowany od lat budynek straszył nie tylko wyglądem, lecz powoli stawał się zagrożeniem dla mieszkających tam osób. Same warunki socjalno-bytowe stały na bardzo niskim poziomie. Ta wydawałaby się beznadziejna sytuacja zmieniła się kiedy dwór kupił inwestor. Był to już ostatni dzwonek dla tego miejsca. W trakcie generalnego remontu rozpoczętego w 2004 roku odtworzono tynki z zachowaniem oryginalnego detalu, stolarkę drzwiową i okienną, przystosowano dach do celów mieszkalnych a piwnice do restauracyjnych z zachowaniem sklepień znajdujących się pod starszą częścią budynku. Nie mniej pracy włożono w rekultywowanie zdziczałego parku o powierzchni 6,3 ha wraz z całym systemem wodnym. Po założeniu folwarcznym nie pozostało już właściwie żadnego śladu, nie licząc porośniętych roślinnością malowniczych ruin obory. Dzisiaj kształtowany jest nowy wizerunek dworu, już nie jako siedziby ziemiaństwa będącej centrum folwarku, lecz miejscem dostosowanym do współczesnych potrzeb. Restauracja Dwór Stary Chotów otwiera swoje progi dla przybyłych smakoszy rodzimej kuchni w starannie przywracanym klimacie minionych lat. Jest to także miejsce organizowania wesel, szkoleń czy konferencji.

A.Liebert

All news ^[1]

Source URL: <https://noweskalmierzyce.pl/en/node/437>

Links:

[1] <https://noweskalmierzyce.pl/aktualnosci>